

1. ČLOVĚK VE SPOLEČNOSTI

TÉMA: UČENÍ

PŘEDMĚT: OBČANSKÁ NAUKA

ROČNÍK: 1. STŘEDNÍ ODBORNÉ UČILIŠTĚ, pro třídy se speciálními vzdělávacími potřebami

KLÍČOVÁ SLOVA: UČENÍ, DRUHY, FÁZE, SYSTÉM, DĚLENÍ, OVLIVŇUJÍCÍ FAKTORY, ZÁKONITOSTI, VÝCHOVA

ŠKOLA: STŘEDNÍ ODBORNÉ UČILIŠTĚ HLUBOŠ

Tento výukový materiál byl vytvořen a financován v rámci programu OPVK projektu "Rovné příležitosti ve výuce pro všechny" registrační číslo projektu-CZ.1.07/1.2/05/03/00/10

X 13-17:53

POSTUP

1. strana - Základní znaky
2. strana - Metodika
3. strana - Učení proces
4. strana - Pojem učení
5. strana - Fáze učení
6. strana - Systém učení, formy
7. - 9. strana - Druhy učení
10. strana - Dělení učení
11. strana - Ovlivňující faktory učení
12. strana - Zákonitosti
13. strana - Výchova
14. strana - Použité materiály

X 13-17:47

- schopnost člověka sám nebo za pomoci druhých vytvářet nebo měnit své představy, zvyky, chování, schopnosti a dovednosti

- Aktivita jedince vedoucí ke změně chování na základě zkušenosti, záleží na vlastnostech a motivaci, jedna ze tří základních aktivit člověka /vedle práce, hry/, smysl učení je aktivita se vyrovnání s životním prostředím /přírodní, sociální/, obohacuje život, celkové formování člověka.

- Každé obohacování individuální zkušenosti v průběhu vývoje jednotlivce, spadá sem vše co člověk získává po narození po styku s prostředím a co vyvolává trvalejší změny v jeho chování .

- učení je záměrné, cílevědomé a systematické získávání vědomostí, dovedností, návyků a forem chování a osobních vlastností

- vědomosti - soustavy představ a pojmů
- dovednosti- dílčí psychické předpoklady, jež vedou k určitému chování člověka v určité situaci
- vrozené způsoby chování - nepodmíněné reflexy - má každý organismus po narození, pro člověka jsou pro další existenci nutné ty reakce, které vznikají během života (podmíněné reflexy)

- fyziologickým základem učení je mechanismus vytváření dočasných nervových spojů (podmíněných reflexů) pokud se neposilují, vyhasnou

- učení je tendence ke změně chování

6 9-15:39

pojem učení:

SEBEVÝCHOVA - širší vymezení

- každé obohacování individuální zkušenosti během vývoje jedince které ovlivňuje jeho chování

SEBEVZDĚLÁVÁNÍ - užší pojetí

- záměrné, cílevědomé a systematické získávání vědomostí, dovedností a návyků, forem, chování a osobnostních vlastností (pouze u člověka)

6 9-15:39

fáze učení:

1. **motivační** - seženu materiály, studijní příprava, proč, chci se to naučit
2. **poznávací** - člověk začíná pronikat do úkolu či problému, využívá minulé zkušenosti, získává další potřebné informace k řešení, prostudují, zopakují
3. **výkonná** - došlo k pochopení a vyřešení určité úlohy nebo problému k naučení a osvojení si učebního materiálu
4. **kontrolní** - člověk si prověřuje správnost svého řešení, ověřování znalostí, vstřípení do paměti

křivka učení zapominání
zachycuje buď zlepšení výsledků učení anebo ubývání chyb

6 9-15:39

SYSTÉM UČENÍ:

STUDIJNÍ PŘÍPRAVA - motivace, zájem, učební plán, soustředění

PROSTUDOVÁNÍ, OPAKOVÁNÍ - soustředění, logické zařazení látky

POROZUMĚNÍ - proces zapominání

VŠTÍPENÍ DO PAMĚTI

UČÍME SE POZOROVÁNÍM, PROCVIČOVÁNÍM NEBO VHLEDEM.

formy učení:

- osvojování vědomostí - (kognitivní) - učení poznatkům z jednotlivých vědních oborů
- senzomotorické učení - osvojování zručnosti a návyků, učení smyslové, pohybové, rozvíjí názorné poznávání a pohybové stránky, například psaní na klávesnici, hra na hudební nástroj
- intelektové učení - pamětní nebo myšlenkovité , osvojování vědomostí, učení se metodám řešení problémů, představuje rozvoj myšlenkových procesů a intelektových schopností a dovedností
- sociální učení - osvojování typických forem společenského chování, učení v oblasti lidských vztahů, člověk se učí žít mezi lidmi a schopnosti začlenit se do lidské společnosti

6 9-15:39

Druhy učení:

1. Podmiňováním:

- zkoumal I. P. Pavlov /pol. 19. - pol. 20. St./, experimenty se psy, operativně jim byl na povrch vyvedena slinná žláza - měření sekrece slin
- na počátku rozsvícení lampy = podmíněný podnět, PP
- potom pes dostal potravu = nepodmíněný podnět, NP
- pes vyloučil sliny = nepodmíněná reakce, NR
- PP-> NP->NR = opakováním zvíře reaguje již na svícení sliněním
- podmíněný podnět -> podmíněná reakce /naučené/

2. Pokusem a omylem = učení postupnou aproximací:

- Skinner pokus s holubou
- Thorndike pokusy s kočkami zavřenými v kleci bez jídla, v kleci páčka, při doteku kočka dostane jídlo, kočka se díky pokusům a omylům naučí získat jídlo = programované učení
- zásady programovaného učení:
 - aktivity
 - postupné osvojování učiva /malé kroky/
 - průběžné zpětnování /odměňování/
 - záleží na individuálním tempu

6 9-15:46

3. Senzomotorické

- smyslově - pohybové
- koordinace vjemů a pohybů /učení plavat/, důležitá slovní instrukce, učit se po menších částech,

4. Sociální

- proces našeho zespolečenšťování = socializace, partnerství, ovlivňování okolí a naopak
- předmět sociologie
- formy:
 - nápodobou = imitace, pozorování chování jiných lidí, observační učení chování, u dětí se realizuje v hrách, /regresivní nápodoba - vyspělejší napodobuje méně vyspělého/
 - sociální zpětnování, snaha o upevnění pravidel odměna, trest
 - ztotožnění = identifikace /přijetí vnějších znaků a systém hodnot, podobná nápodoba/

6 9-15:46

Vhledem a řešením problémů

- psycholog Köhler pokusy na šimpanzech v kleci zavěšeny banány, na zemi tyče a bedny, šimpanz řeší problém a použitím beden a tyčí se k banánům dostal

slovní = pojmové = verbální

- poznatky -> vědomosti, školní výuka, rozvoj myšlení, souvisí s existencí jazyka, člověk myslí v pojmech

intelektové

- intelektové dovednosti, metody, formy řešení
- myšlenkové procesy
- analogie /řešení úloh na základě podobnosti/
- indukce
- dedukce
- abstrakce /vznik pojmů, liší se obecností/
- generalizace /zevšeobecnování/

6 9-16:30

Učení můžeme ještě dále dělit:

záměrné nebo nezáměrné /ovlivňováno mimoděčně/

podle míry regulace

- neřízené /možnost volby tématu/
- plně řízené
- autoregulace /sami sebe organizujeme v učení

podle výsledku

- pozitivní /rozvíjení osobnosti/
- negativní /ohrožení v mravnosti/
- podle doby - školní docházka
 - učení je celoživotní proces /ze rozdělít do etap/

u koho probíhá

- u lidí
- u zvířat

6 9-15:46

FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ PRŮBĚH A VÝSLEDKY UČENÍ:

tělesný stav
psychický stav
charakterové volní vlastnosti (svědomitost, vůle, povinnost)
využívání typových zvláštností
motivace
aktivita
vztah k učivu
mikroklima
délka učení, přestávky
předcházející a následující činnosti
opakování

formy - literatura, poslouchání, film, kazety, internet, počítač

6 9-15:47

obecné zákonitosti:

1. motivace - důležitost
2. zpětná vazba - porovnávání dosažených výsledků se splněním cíle
3. transfer - přenos naučeného na novou látku
4. opakování - proces zapamatování - 1. den zapomeneme až 50 %
 - 2. den 34 %
 - 3. den 28 %
 - 4. den pamatujeme si pouze jednu čtvrtinu látky

JAK SE MÁM UČIT EFEKTIVNĚ

OBECNÉ ZÁKONY

Namáhej se jak chceš, ale bez motivace se to moc nenaučíš. - proč, k čemu
Dbej na zpětnou vazbu - kontrola, upotřebení
Ať žije transfer v učení - přenos naučeného na nové pochopení
Opakuj, opakuj

6 9-15:47

VÝCHOVA

• **ZÁMĚRNÉ, CÍLEVĚDOMÉ A SOUSTAVNÉ PŮSOBNÍ NA DÍTĚ A MLADÉHO ČLOVKA, ABY SE V NĚM VYTVOŘILY TAKOVÉ VLASTNOSTI KTERÉ KALDE SPOLEČNOST JAKO VÝCHOVNÝ CÍL.**

-
- **V dospělosti převažuje sebevýchova.**
-
- **Stále více se zdůrazňuje vzájemné působení vychovávajícího a vychovávaného.**

6 9-15:48

POUŽITÉ ZDROJE:

1. **Valenta, M.: Občanská nauka pro střední odborná učiliště, Praha 2004, SNP**
2. **Dudák a kolektiv autorů: Občanská nauka pro střední odborná učiliště, Praha 2003, SNP**
3. **Hrachovcová, M., Bezchlebová, M.: Občanská výchova pro 8.ročník ZŠ a víceletá gymnázia, Olomouc, 1999, nakladatelství Olomouc**

X 13-18:24